

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. balandžio 25 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė) ir Dalios Vasarienės (pranešėja),
teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **sinteresuoto asmens J. B.** (J. B.) kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2022 m. liepos 21 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos B. Š. prašymą dėl vykdomojo rašto išdavimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių vykdomojo rašto pagal teismo patvirtintą nepilnamečio vaiko tėvų sutartį dėl vaiko išlaikymo išdavimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėja B. Š. pateikė prašymą išduoti vykdomąjį raštą pagal Vilniaus miesto apylinkės teismo 2013 m. rugsėjo 25 d. nutartį, kuria patvirtintas susitarimas dėl nepilnamečio vaiko gyvenamosios vietos ir išlaikymo nustatymo.
3. Pareiškėja nurodė, kad Vilniaus miesto apylinkės teismo 2013 m. rugsėjo 25 d. nutartimi patvirtinta sutartimi vaiko tėvas suinteresuotas asmuo J. B. įsipareigojo nepilnamečio vaiko N. B. (N. B.) išlaikymui mokėti 101,37 Eur (350 Lt) periodinėmis išmokomis kiekvieną mėnesį iki vaiko pilnametystės.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. balandžio 29 d. nutartimi netenkino pareiškėjos prašymo dėl vykdomojo rašto išdavimo.
5. Teismas nustatė, kad Vilniaus miesto apylinkės teismas 2013 m. rugsėjo 25 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. N2-35994-131/2013](#) patvirtino pareiškėjos ir suinteresuoto asmens susitarimą dėl nepilnamečio vaiko N. B. gyvenamosios vietos ir jo išlaikymo. Patvirtinta sutartimi nepilnamečio vaiko gyvenamoji vieta nustatyta su vaiko motina pareiškėja B. Š., o vaiko tėvas suinteresuotas asmuo J. B. nepilnamečio sūnaus naudai įsipareigojo kas mėnesį mokėti vaiko išlaikymui po 101,37 Eur (350 Lt).
6. Teismas taip pat nustatė, kad Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. kovo 29 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2-853-984/2022 pagal pareiškėjos B. Š. ieškinį suinteresuotam asmeniui J. B. dėl nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos nustatymo, išlaikymo priteisimo nustatė nepilnamečio vaiko N. B. laikinąją gyvenamąją vietą su vaiko tėvu, priteisė iš vaiko motinos laikiną išlaikymą nepilnamečiam vaikui periodinėmis išmokomis po 222 Eur kas mėnesį. Ši nutartis nukreipta vykdyti skubiai.
7. Teismas, remdamasis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 3.190 straipsnio 1 dalimi ir kasacinio teismo praktika, nurodė, kad ištuokos ar tėvų gyvenimo skyrium atveju nepilnamečio vaiko turto tvarkymo teisė priklauso tam iš tėvų, su kuriuo teismo sprendimu nustatyta vaiko gyvenamoji vieta. Išlaikymo prievolės kreditorius yra vaikas, todėl išlaikymas teikiamas vaiko naudai, o išlaikymo lėšas tvarko tas iš tėvų, su kuriuo nustatyta vaiko gyvenamoji vieta.
8. Atsižvelgdamas į tai, kad Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. kovo 29 d. nutartimi vaikų laikinoji gyvenamoji vieta nustatyta su vaikų tėvu suinteresuotu asmeniu J. B., teismas nusprendė, kad suinteresuotas asmuo yra 2013 m. rugsėjo 25 d. patvirtinta taikos sutartimi nustatyto išlaikymo tvarkytojas. Pareiškėja nebėra išlaikymo tvarkytoja užufrukto teise, todėl jai negali būti išduotas vykdomasis raštas dėl vaiko išlaikymo.
9. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal pareiškėjos B. Š. atskirąjį skundą, 2022 m. liepos 21 d. nutartimi panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. balandžio 29 d. nutartį ir klausimą išsprendė iš esmės – tenkino pareiškėjos prašymą dėl vykdomojo rašto išdavimo pagal Vilniaus miesto apylinkės teismo 2013 m. rugsėjo 25 d. nutarties dalį dėl išlaikymo nepilnamečiam vaikui.
10. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, vien aplinkybė, jog šiuo metu nepilnamečio vaiko gyvenamoji vieta nustatyta su tėvu, nepaneigia pareiškėjos teisės gauti vykdomąjį raštą. Teismas nurodė, kad nuo taikos sutarties patvirtinimo 2013 m. rugsėjo 25 d. iki Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. kovo 29 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e2-853-984/2022 priėmimo nepilnamečio vaiko gyvenamoji vieta buvo nustatyta su pareiškėja, todėl nurodytu laikotarpiu pareiškėjai priklausė nepilnamečio vaiko turto tvarkymo teisė. Jeigu pareiškėjas nurodytu

laikotarpiu neteikė nepilnamečiam vaikui išlaikymo, pareiškėja, kuriai teko pareiga išlaikyti vaiką, turi teisę gauti vykdomąjį raštą.

11. Teismo vertinimu, labiau tikėtina, kad suinteresuotas asmuo nevykdė teismo patvirtintos taikos sutarties, nes nepateikė įrodymų, pagrindžiančių nepilnamečiam vaikui teiktą išlaikymą iki 2022 m. kovo 29 d., todėl yra pagrindas išduoti pareiškėjai vykdomąjį raštą.
12. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad remiantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 606 straipsnio 4 dalimi, jeigu pagal teismo sprendimą išieškomos periodinės išmokos, tai vykdomieji dokumentai galioja per visą laikotarpį, kuriam priteistos išmokos, o šio straipsnio 2 dalyje nustatytas 5 metų terminas prasideda nuo kiekvienos išmokos termino pasibaigimo dienos. Pareiškėja prašo išduoti vykdomąjį raštą dėl periodinių išmokų, todėl toks dokumentas galioja per visą laikotarpį, kuriam priteistos išmokos. Nesant duomenų, kad šis laikotarpis pasibaigęs ar kad pasibaigęs 5 metų terminas nuo kiekvienos išmokos termino pasibaigimo dienos, vykdomasis raštas turi būti išduotas.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

13. Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo J. B. prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. liepos 21 d. nutartį ir grąžinti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 13.1. Teismas pažeidė [CPK](#) 185 straipsnį, kuriame nustatyta pareiga visapusiškai ir objektyviai įvertinti visas svarbias bylos aplinkybes, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos šios teisės normos taikymo ir aiškinimo praktikos. Byloje pateikti įrodymai patvirtina, kad suinteresuotas asmuo iki 2019 m. gruodžio mėnesio realiai teikė išlaikymą savo sūnui. Teismas neįvertino, kad kitoje civilinėje byloje Nr. e2-853-984/2022 pateiktame pareiškėjos 2021 m. balandžio 15 d. ieškinyje pati pareiškėja nurodo, kad su suinteresuotu asmeniu vedė bendrą ūkį nuo 2013 m. rugsėjo 25 d. iki 2019 m. gruodžio mėnesio, ieškiniu prašo priteisti iš suinteresuoto asmens išlaikymo įsiskolinimą už 16 mėnesių (nuo 2020 m. sausio iki 2021 m. balandžio).
 - 13.2. Teismas nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos, kurioje nurodoma, kad teismo priimamo sprendimo rezoliucinė dalis turi būti pagrįsta motyvuojamojoje dalyje nurodomomis aplinkybėmis ir argumentais ir su ja derėti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. birželio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-217/2007). Teismo vykdomasis raštas pareiškėjai galėjo būti išduodamas tik už laikotarpį nuo 2020 m. sausio iki 2020 m. lapkričio, nes nuo 2020 m. lapkričio mėnesio pabaigos pareiškėja faktiškai nebegyveno su vaikais, jie buvo perduoti laikinai globai vaikų senelei ir šiai vaikų tėvas mokėjo išlaikymą vaikams. Teismas nepagrįstai išdavė vykdomąjį raštą iki nepilnamečio vaiko pilnametystės, neįvertinęs šių aplinkybių: 1) Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. kovo 29 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2-853-984/2022 nepilnamečio vaiko laikinoji gyvenamoji vieta nustatyta su vaiko tėvu, o ne su pareiškėja, todėl ji nebeturėjo pagrindo gauti ir užufrukto teise tvarkyti sūnui priklausančių pinigų; 2) Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. kovo 29 d. nutartyje nurodyta, kad abu vaikus iš pareiškėjos leista paimti ir jie perduoti vaikų senelei dar 2021 m. kovo 4 d. Vilniaus miesto apylinkės teismui priėmus nutartimi civilinėje byloje [Nr. eS2-10568-842/2021](#), kai tirdami skundą dėl kaimynės užpuolimo 2020 m. lapkričio 26 d. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos specialistai ir policijos pareigūnai rado pareiškėją namuose apsvaigusią.
 - 13.3. Pareiškėjos nesąžiningumą patvirtina tai, kad po apeliacinės instancijos teismo nutarties priėmimo suinteresuoto asmens motina rado kelis išlikusius vaikų išlaikymui skirtų pinigų mokėjimo faktą patvirtinančius ranka rašytus pakvitavimus. Suinteresuotas asmuo tuo metu dirbo Anglijoje ir siųsdavo savo motinai pinigus, o ši juos perduodavo pareiškėjai.
 - 13.4. Teismas, nepagrįstai remdamasis [CPK 606 straipsnio](#) 2, 4 dalimis, neapribojo išduotino vykdomojo dokumento galiojimo pradžios laikotarpio penkerių metų prieš pateikiant prašymą išduoti vykdomąjį raštą data (2017 m. kovo 18 d.), todėl teismo vykdomąjį raštą vykdomantis antstolis išieškumą skolą buvo priverstas skaičiuoti nuo 2013 m. rugsėjo 25 d.
14. Pareiškėja B. Š. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo skundą atmesti ir Vilniaus apygardos teismo 22 m. liepos 21 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
 - 14.1. Teismas pagal bylos medžiagą pagrįstai ir teisingai nustatė, kad suinteresuoto asmens skola egzistuoja. Dėl skolos dydžio sprendžia antstolis skolos išieškojimo procese, o proceso dalyviai vykdomojo dokumento vykdymo stadijoje turi teisę reikšti savo poziciją dėl antstolio veiksmų teisme.
 - 14.2. Suinteresuotas asmuo neginčija aplinkybės, kad nuo teismo nutarties (2013 m. rugsėjo 25 d.) priėmimo dienos jų bendras vaikas N. B. gyvena su pareiškėja, todėl suinteresuotas asmuo turi teikti išlaikymą vaikui. Suinteresuotas asmuo klaidingai nurodo, kad šalys nuo 2013 m. rugsėjo 25 d. vedė bendrą ūkį. Tokia aplinkybė nėra nustatyta teismo sprendimu, be to, nuo 2013 m. rugsėjo 2 d. suinteresuotas asmuo gyveno užsienyje ir neprisidėjo prie vaikų išlaikymo, auklėjimo.
 - 14.3. Kita civilinė byla Nr. e2-853-984/2022 nėra susijusi su šia nagrinėjama byla, nes nurodytoje byloje sprendžiama dėl vaikų gyvenamosios vietos nustatymo, išlaikymo priteisimo ir padidinto išlaikymo įsiskolinimo priteisimo.
 - 14.4. Suinteresuotas asmuo, teigdamas, kad pareiškėja kitoje civilinėje byloje prašo iš suinteresuoto asmens išlaikymo įsiskolinimo už laikotarpį nuo 2013 m. rugsėjo 25 d. iki 2019 m. gruodžio, kai iš pareiškėjos buvo paimti vaikai, remiasi neteisingais, faktinės situacijos neatitinkančiais argumentais. Tik 2021 m. kovo 4 d. Vilniaus miesto apylinkės teismo nutartimi buvo paimti abu vaikai iš abiejų tėvų. Be to, vykdomasis raštas pagal 2013 m. rugsėjo 25 d. nutartį išduotas tik dėl vieno vaiko (N. B.) išlaikymo.
 - 14.5. Teismas pagrįstai nusprendė, kad pagal [CPK 606 straipsnio](#) 2, 4 dalis vykdomasis raštas turi būti išduotas, nes pareiškėja prašė išduoti vykdomąjį raštą dėl periodinių išmokų.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl vykdomojo rašto pagal teismo patvirtintą nepilnamečio vaiko tėvų sutartį dėl vaiko išlaikymo išdavimo

15. Nagrinėjamoje byloje ginčas iš esmės yra kilęs dėl vykdomojo rašto išdavimo, suinteresuotam asmeniui, pareiškėjos teigimu, neįvykdžius įsipareigojimo pagal teismo patvirtintą vaiko tėvų susitarimą teikti išlaikymą nepilnamečiam vaikui.
16. Tėvai privalo materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus. Išlaikymo tvarka ir forma nustatoma bendru tėvų susitarimu ([CK 3.192 straipsnio](#) 1 dalis). Nepilnamečių vaikų tėvai, nutraukdami santuoką bendru sutarimu ([CK 3.51 straipsnis](#)) arba pradėdami gyventi skyrium ([CK 3.73 straipsnis](#)), sudaro sutartį, kurioje nustato tarpusavio pareigas materialiai išlaikant savo nepilnamečius vaikus, taip pat tokio išlaikymo tvarką, dydį ir formas. Šią sutartį tvirtina teismas ([CK 3.53 straipsnis](#)). Jeigu vienas iš tėvų nevykdo teismo patvirtintos jų sutarties dėl nepilnamečių vaikų išlaikymo, kitas iš tėvų įgyja teisę kreiptis į teismą dėl vykdomojo rašto išdavimo ([CK 3.193 straipsnio](#) 1 ir 3 dalys).
17. Kasacinio teismo išaiškinta, kad atsižvelgiant į tai, jog tėvų sutartis dėl vaikų išlaikymo tvirtinama teismo ir jos sąlygos perkeliamos į teismo sprendimą, tai sutarties nevykdymas reiškia ir teismo sprendimo nevykdymą. Pagal [CK 3.193 straipsnio](#) 3 dalį tais atvejais, kai vienas iš tėvų nevykdo teismo patvirtintos jų sutarties dėl nepilnamečių vaikų išlaikymo, kitas iš tėvų įgyja teisę kreiptis į teismą dėl vykdomojo rašto išdavimo, tai reiškia, kad išlaikymas išieškomas priverstine tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. liepos 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-344/2010](#)).
18. Jeigu nevykdoma teismo patvirtinta taikos sutartis, suinteresuota šalis gali kreiptis į bylą išnagrinėjusį teismą su prašymu išduoti vykdomąjį raštą. Šis prašymas nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka. Teismui pripažinus, kad tai yra būtina, prašymas išduoti vykdomąjį raštą gali būti nagrinėjamas teismo posėdyje, pranešus dalyvaujantiems byloje asmenims, tačiau šių asmenų neatvykimas neklaido teismui išspręsti vykdomojo rašto išdavimo klausimą. Teismas, ištyręs šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus apie taikos sutarties sąlygų vykdymą, dėl neįvykdytos taikos sutarties dalies išduoda vykdomąjį raštą arba atsisako jį išduoti. Spręsdamas vykdomojo rašto išdavimo klausimą, teismas gali pakeisti šalių taikos sutartyje nustatytų sąlygų vykdymo tvarką nekeisdamas šalių susitarimo esmės ([CPK 646 straipsnio](#) 3 dalis).
19. [CPK 376](#) straipsnyje įtvirtintas aktyvus teismo vaidmuo, nagrinėjant šeimos bylas. Teismas tokiose bylose turi teisę savo iniciatyva rinkti įrodymus ([CPK 376 straipsnio](#) 1 dalis), kuriais šalys nesiremia, tuo atveju, jeigu, teismo nuomone, tam yra būtinybė siekiant teisingai išspręsti bylą. Ši įstatymo nuostata yra viena iš dispozityvumo ir rungimosi principų išimčių ir gali būti aiškinama kaip suteikianti teismui galimybę, esant būtinybei, veikti savo iniciatyva.
20. Kasacinis teismas taip pat ne kartą yra pasisakęs, kad kiekvieno atveju, kada nagrinėjamoje byloje egzistuoja su vaiko teisėmis ir interesais susijęs elementas, teismas, nagrinėdamas tokią bylą, yra aktyvus, kiek reikia, kad būtų apsaugotos vaikų teisės ir interesai, nes šių asmenų teisių apsauga ir gynimas reiškia kartu ir viešojo intereso gynimą. Sutuoktinių tarpusavio tvirtinuose ginčiuose, kurie su vaikų teisėmis ir interesais nesusiję, teismas turi būti aktyvus tiek, kiek reikia, kad būtų užtikrintas sutuoktinių lygiateisiškumas ([CK 3.3 straipsnio](#) 1 dalis), jų interesų pusiausvyra ar apsaugotos vieno iš sutuoktinių teisės ir interesai, kurių jis dėl kokių nors objektyvių aplinkybių negali pats tinkamai ginti. Taigi proceso teisės normomis teismas šeimos bylose įgalinamas veikti aktyviai, kad būtų maksimaliai apsaugoti nepilnamečių vaikų interesai, o ginčų, nesusijusių su vaikų teisėmis ir interesais, atvejais būtinybė veikti aktyviai turi būti konstatuojama ir pagrindžiama (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-266-403/2021, 53, 55 punktai).
21. Byloje teismų nustatyta, kad, Vilniaus miesto apylinkės teismo 2013 m. rugsėjo 25 d. nutartimi patvirtinus šalių sutartį, nepilnamečio vaiko N. B., gimusio (duomenys neskelbtini), gyvenamoji vieta buvo nustatyta su vaiko motina (pareiškėja), vaiko tėvas (suinteresuotas asmuo) įsipareigojo mokėti kas mėnesį išlaikymą vaikui po 350 Lt.
22. Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO duomenimis, šiuo metu teisme yra išnagrinėta civilinė byla [Nr. e2-238-984/2023](#), kurią 2021 metais inicijavo vaiko motina (pareiškėja), pateikdama ieškinį dėl vaikų gyvenamosios vietos nustatymo ir išlaikymo priteisimo. Tiek iš suinteresuoto asmens kasaciniame skunde nurodytų aplinkybių, tiek iš minėtos bylos duomenų matyti, kad nagrinėjamos bylos šalys galimai gyveno kartu, vedė bendrą ūkį nuo 2009 m. iki 2019 m. gruodžio mėnesio / 2020 m. sausio mėnesio, (duomenys neskelbtini) šalims gimė antras sūnus. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. kovo 4 d. nutartimi, tenkinus Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos prašymą, leista abu nepilnamečius vaikus paimiti iš jų tėvų. 2021 m. kovo 10 d. šalių abiem nepilnamečiams vaikams paskirta laikinoji globa, globėja paskirta vaikų senelė. 2022 m. vasario 11 d. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos įsakymais nepilnamečiai vaikai grąžinti vaikų tėvui. 2022 m. kovo 18 d. pareiškėja nagrinėjamoje byloje pateikė teismui prašymą išduoti vykdomąjį raštą dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo 2013 m. rugsėjo 25 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. N2-35994-131/2013](#), kuria patvirtinta šalių sutartis dėl vaiko tėvo įsipareigojimo mokėti išlaikymą vaikui.
23. Iš LITEKO duomenų taip pat matyti, kad Vilniaus miesto apylinkės teismas 2023 m. kovo 23 d. priėmė sprendimą civilinėje byloje [Nr. e2-238-984/2023](#), kurioje vaikų gyvenamąją vietą nustatė su vaikų tėvu (suinteresuotu asmeniu nagrinėjamoje byloje), iš vaikų motinos (pareiškėjos nagrinėjamoje byloje) priteisė išlaikymą vaikams ir atmetė vaikų motinos (pareiškėjos) reikalavimą priteisti iš vaikų tėvo (suinteresuoto asmens) įškolinį vaikų išlaikymą. Teismas šiame procesiniame sprendime nustatė, kad šalys gyveno kartu ir vedė bendrą ūkį iki 2020 m. sausio mėn., 2021–2022 m. atsakovas (suinteresuotas asmuo) per savo motiną teikė vaikams išlaikymą, t. y. jo motina pervedavo pinigų ieškovės (pareiškėjos) motinai. Teismas taip pat konstatavo, kad ieškovė (pareiškėja) raštu patvirtino, jog gavo 100 Eur vaikų išlaikymui 2020 m. rugsėjo 26 d.; 200 Eur vaikų išlaikymui 2020 m. spalio 18 d.; 200 Eur 2020 m. lapkričio 15 d. (sprendimo 88, 90 punktai). Nurodytame teismo sprendime konstatuotos aplinkybės gali būti reikšmingos nagrinėjamoje byloje sprendžiant klausimą dėl pareiškėjos prašymo išduoti vykdomąjį raštą pagrįstumo.
24. Nagrinėjamoje byloje suinteresuotas asmuo atsiliepime į pareiškėjos prašymą dėl vykdomojo rašto išdavimo teigė, kad išlaikymo įškolinimo niekada neturėjo, kartu su atsiliepimu pateikė minėtoje civilinėje byloje Nr. e2-238-984/2023 pareiškėjos 2021 m. balandžio 15 d. pareikšto ieškinio, kuriame nurodyta, jog vaiko tėvas neteikia išlaikymo vaikams nuo 2019 m. gruodžio, kopiją.
25. Iš bylą nagrinėjusio pirmosios instancijos teismo nutarties motyvų matyti, kad teismas atsisakė išduoti pareiškėjai vykdomąjį raštą, remdamasis iš esmės viena aplinkybe, t. y. tuo, jog 2022 m. kovo 29 d. nutartimi laikinoji vaikų gyvenamoji vieta nustatyta su vaikų tėvu (suinteresuotu asmeniu), o ne motina (pareiškėja). Nors pirmosios instancijos teismas ir teisingai atkreipė dėmesį, jog pareiškėja, nebegyvenanti kartu su nepilnamečiais vaikais, nebėra vaikų turto tvarkytoja ([CK 3.190 straipsnis](#)), tačiau savaime tokia aplinkybė negali būti pagrindu konstatuoti suinteresuoto asmens pareigos teikti išlaikymą nepilnamečiam vaikui vykdymo tinkamumą iki to momento, kol vaikas gyveno su pareiškėja, taigi teismas turėjo, tačiau nevertino, ar suinteresuotas asmuo teikė išlaikymą vaikui, kol vaikas gyveno su motina, t. y. ar vaiko tėvas tinkamai vykdė teismo 2013 m. patvirtintą šalių sutartį. Apeliacinės instancijos teismas priėmė priešingą sprendimą – nusprendė išduoti pareiškėjai vykdomąjį raštą, motyvuodamas tuo, kad vaiko tėvas nepateikė įrodymų, patvirtinančių, jog jis nuo 2013 m. rugsėjo 15 d. iki 2022 m. kovo 29 d. teikė vaikui išlaikymą.
26. Iš bylą nagrinėjusių teismų procesinių sprendimų motyvų matyti, kad nei pirmosios, nei apeliacinės instancijos teismas iš esmės nevertino ir neanalizavo aplinkybių, susijusių su pareiškėjos inicijuota civiline byla Nr. e2-238-984/2023, suinteresuoto asmens į nagrinėjamą bylą pateiktame pareiškėjos ieškinyje, pareikštame toje civilinėje byloje, nurodytų aplinkybių, kurios yra aktualios nagrinėjamai bylai, nes susijusios su vaiko tėvų gyvenimu skyrium, vaiko gyvenamosios vietos pasikeitimas, pareigos išlaikyti vaiką vykdymu ir pan. Apeliacinės instancijos teismas, spręsdamas, kad nuo vaiko tėvų sutarties patvirtinimo 2013 m. rugsėjo 25 d. iki 2022 m. kovo 29 d. vaikų gyvenamoji vieta buvo nustatyta su pareiškėja, todėl jai priklauso vaiko turto tvarkymo teisė, nevertino kitoje civilinėje byloje šalių pateiktų ir teismo nustatytų bei įvertintų aplinkybių ir įrodymų dėl vaiko tėvo pareigos teikti išlaikymą vaikui vykdymo. Nors suinteresuotas asmuo nepateikė atsiliepimo į pareiškėjos atskirąjį skundą, apeliacinės instancijos teismas nebuvo aktyvus ir, siekdamas nustatyti bylai reikšmingas aplinkybes, neįžvelgė būtinybės bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka ([CPK 376 straipsnio](#) 1 dalis).
27. Atsižvelgdama į nurodytas aplinkybes, teisėjų kolegija nusprendžia, kad teismams nagrinėjamoje byloje nenustačius, ar suinteresuotas asmuo

vykdė prievolės pagal teismo patvirtintą sutartį, ar pareiškėja ir suinteresuotas asmuo vedė bendrą ūkį, kokių laikotarpiu nuo vaiko tėvų sutarties patvirtinimo 2013 m. rugsėjo 25 d. iki 2022 m. kovo 29 d. suinteresuotas asmuo nevykdė savo įsipareigojimo mokėti išlaikymą sūnui (jeigu būtų nustatyta tokia faktinė aplinkybė), nėra galimybės spręsti, ar yra teisinės prielaidos išduoti vykdomąjį raštą, ir jeigu taip, tai kokio dydžio įsiskolinimą turi prievolę padengti suinteresuotas asmuo. Minėta, kad tik tinkamai ištyrus aplinkybes ir įrodymus, pagrindžiančius tėvų susitarimo dėl nepilnamečio vaiko išlaikymo sąlygų vykdymą, dėl neįvykdytos sutarties dalies teismas turės teisinį pagrindą spręsti išduoti vykdomąjį raštą arba atsisakyti jį išduoti.

28. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai nenustatė bylai esmingai reikšmingų aplinkybių, neištyrė pateiktų įrodymų, netinkamai taikė civilinio proceso teisės nuostatas, reglamentuojančias vykdomojo rašto išdavimo tvarką, teismo vaidmenį nagrinėjant šeimos bylas, taip pat civilinės teisės nuostatas, reglamentuojančias tėvų susitarimą dėl savo nepilnamečių vaikų išlaikymo, dėl to galėjo būti priimtas neteisingas procesinis sprendimas. Atsižvelgiant į nustatytų pažeidimų pobūdį, skundžiamos teismų nutartys yra naikintinos ir klausimas dėl vykdomojo rašto išdavimo perduodamas spręsti iš naujo pirmosios instancijos teismui ([CPK 359 straipsnio 1 dalies 5 punktas](#), [360 straipsnis](#)).
29. Papildomai teisėjų kolegija pažymi, kad apeliacinės instancijos teismas procesinio sprendimo rezoliucinėje dalyje formaliai nurodė, jog tenkinamas prašymas dėl vykdomojo rašto išdavimo pagal Vilniaus miesto apylinkės teismo 2013 m. rugsėjo 25 d. nutarties dalį dėl išlaikymo nepilnamečiam vaikui, nenurodydamas konkretaus suinteresuoto asmens skolos nepilnamečio vaiko išlaikymui dydžio. Kaip minėta, teismas turi išsiaiškinti aplinkybes, kokia dalimi taikos sutartis neįvykdyta ([CPK 646 straipsnio 3 dalis](#)), ir dėl neįvykdytos dalies suinteresuoto asmens prašymu išduoti vykdomąjį raštą. Susiklosčius tokiai situacijai kaip šiuo atveju, teismas turėtų vertinti ne tik tai, ar vienas iš tėvų vykdė įsipareigojimą teikti išlaikymą nepilnamečiam vaikui, bet ir nustatyti konkretų įsiskolinimo vaiko išlaikymui dydį, kurio priverstiniam išieškojimui išduodamas vykdomasis raštas. Apskaičiuodamas konkrečią įsiskolinimo vaiko išlaikymui, kai šis buvo nustatytas periodinėmis išmokomis, sumą, teismas, be kita ko, turėtų vadovautis [CK 3.208 straipsnyje](#) nustatytais indeksavimo taisyklėmis.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

30. Kasaciniame teisme išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, nepatirta.
31. Kasaciniam teismui nusprendus pirmosios instancijos teismui perduoti iš naujo spręsti dėl pareiškėjos prašymo dėl vykdomojo rašto išdavimo, šalių ir teismo turėtų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti pirmosios instancijos teismui ([CPK 93 straipsnis](#)).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 360 straipsniu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Vilniaus apygardos teismo 2022 m. liepos 21 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. balandžio 29 d. nutartį panaikinti ir perduoti pareiškėjos B. Š. prašymo dėl vykdomojo rašto išdavimo klausimą iš naujo spręsti Vilniaus miesto apylinkės teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjos Goda Ambrasaitė-Balynienė

Gražina Davidonienė

Dalia Vasarienė